

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Теорія держави і права»
для студентів спеціальності 081 Право

Покровськ-2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Теорія держави і права»
для студентів спеціальності 081 Право
денної та заочної форм навчання

Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Теорія держави і права» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 59 с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, варіанти контрольних робіт, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розраховані на викладачів, студентів денної та заочної форм навчання при підготовці до навчальних занять з дисципліни «Теорія держави і права».

Укладач: Грудницький В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії і права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., доцент, директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ.

Відповідальний за випуск: Дмитрик І.О., к.і.н., завідувач кафедри історії і права.

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,

Протокол 11 від 26.05.2020 р.

Розглянуто на засіданні кафедри історії і права,

протокол № 13 від 30.04.2020 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Загальні положення.....	6
2. Методичні рекомендації до підготовки і проведення семінарських занять	8
3. Організація самостійної роботи студентів.....	34
4. Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи	35
5. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни.....	43
5.1. Принципи і види контролю знань студентів.....	43
5.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання).....	45
5.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання)	46
5.4. Організація поточного контролю знань студентів	46
6. Перелік питань, що охоплюють зміст навчальної програми	51
Список рекомендованої літератури	56
Додаток	58

ВСТУП

Теорія держави і права є фундаментальною юридичною дисципліною, що посідає вагомe місце в системі підготовки майбутніх фахівців-юристів.

Метою цієї дисципліни є надання студентам систематизованого матеріалу в сфері державно-правових явищ. Вивчення цієї навчальної дисципліни передбачає процес усвідомлення студентами комплексу загальних базових знань про державно-правові явища, державно-правову організацію суспільства; отримання уявлень про основні категорії, що відображають особливі властивості держави і права; з'ясування закономірностей становлення та розвитку загальнотеоретичної юридичної науки та значення загальнотеоретичних знань для наступної практичної діяльності тощо.

Завданням навчальної дисципліни є: висвітлення і тлумачення основних теоретичних державно-правових явищ, розкриття сутності правових категорій. При вивченні навчальної дисципліни студенти мають оволодіти навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, правовою літературою, матеріалами судової практики, засвоїти сутність правових категорій, зміст правових інститутів, навчитися розуміти конкретний зміст норм права, роз'яснень вищих судових інстанцій України, набутти досвіду науково-дослідницької роботи.

Програма навчальної дисципліни «Теорія держави і права» побудована з урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Вивчення курсу «Теорія держави і права» відбувається через проведення лекцій, практичних занять, вивчення студентами нормативних актів, навчальної і навчально-практичної літератури, виконання певних форм самостійної роботи студентів, написання контрольних робіт, підготовку та складання іспитів. Приступаючи до вивчення окремих тем курсу «Теорія держави і права», студенти повинні знати, що в підручниках теоретичний матеріал викладається не в однаковій послідовності, оскільки деякі автори мають різні точки зору на окремі проблеми. Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до чіткого викладання

досліджуваних проблем, відзначаючи розходження в тлумаченні окремих положень, доводячи можливість самостійно провести порівняльний аналіз відомих суджень. Посилання на відповідні нормативні акти при аналізі окремих правових норм повинні бути чіткі і конкретні з зазначенням статей, пунктів і підпунктів.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури. При підготовці методичних матеріалів використані матеріали з практики діяльності судових органів та інших органів державної влади.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У межах навчального курсу аналізуються основні поняття та категорії держави і права; розглядаються різноманітні теорії виникнення держави і права, розкривається механізм, форма держави; аналізуються проблеми становлення громадянського суспільства і правової держави в Україні; визначаються сутність та принципи права; розглядаються основні правові системи сучасності; розкривається механізм правового регулювання суспільних відносин; аналізується особливості тлумачення та реалізації норм права тощо.

Мета: засвоєння студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набуття навичок щодо застосування теоретичних правових знань у практичних ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних знань, формування правосвідомості і правової культури у майбутніх працівників ділової еліти. Тобто, метою вивчення курсу є формування системи теоретичних знань і практичних навичок і вмінь у сфері правового регулювання суспільних відносин.

Завдання:

- розкриття загальних теоретичних понять і категорій держави та права;

- дослідження системи права і системи законодавства;
- розгляд загальних засад правового становища суб'єктів правових відносин;
- дослідження правового регулювання особливостей правотворчого процесу та юридичної практики;
- набуття навичок практичного застосування норм права під час вирішення конкретних ситуацій;
- вміти правильно користуватися правовою термінологією.

Зміст навчальної дисципліни «Теорія держави і права» розкривається в таких темах:

- Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна
- Тема 2. Поняття, походження, сутність та типологія держави
- Тема 3. Форма держави. Теорія функцій держави
- Тема 4. Механізм держави
- Тема 5. Громадянське суспільство, політична система суспільства і держава
- Тема 6. Демократична, соціальна, правова держава
- Тема 7. Поняття та сутність права
- Тема 8. Норма права. Форми права
- Тема 9. Правотворчість. Нормотворча техніка. Систематизація нормативно-правових актів
- Тема 10. Система права і система законодавства
- Тема 11. Правовідносини
- Тема 12. Тлумачення норм права
- Тема 13. Реалізація норм права
- Тема 14. Правомірна поведінка. Правопорушення
- Тема 15. Юридична відповідальність. Законність та правопорядок
- Тема 16. Правосвідомість та правова культура
- Тема 17. Юридична практична діяльність. Юридичний процес
- Тема 18. Правове регулювання суспільних відносин

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Головна мета семінарських занять – опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементів творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Під час викладання дисципліни використовуються такі види занять:

- семінари-бесіди: евристична бесіда, дискусія, розгляд питань у вигляді невеликих доповідей та подальшого їх обговорення учасниками семінару;
- семінари з використанням ігрових ситуацій: рольові ігри, прес-конференції;

- на практичних заняттях студенти розглядають та вирішують ситуативні задачі (конфліктні ситуації), які виникають у сфері застосування права і законодавства тощо.

При підготовці до семінарського заняття кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття. Підготовка до семінарських занять може також включати виконання студентами індивідуальних практичних завдань, написання рефератів, розробку доповідей для публічного виступу.

Студенти, готуючись до того чи іншого питання теми семінарського заняття повинні пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, посилаючись на приклади з практики правозастосовчої діяльності. При цьому їм необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів.

На семінарських заняттях студенти повинні засвоїти провідні ідеї дисципліни «Теорія держави і права» (зміст понять, правових інститутів, законів та інших нормативно-правових актів), навчитись застосовувати набуті знання, вміння й навички у майбутній практичній діяльності.

Плани семінарських занять з курсу

Семінарське заняття складається з двох частин. У першій частині слід розкрити у відповідності з чинним законодавством та надбаннями вітчизняної теорії права поставлені питання теоретичного характеру. У другій частині користуючись нормами чинного законодавства та набутими знаннями теоретичного характеру вирішити практичні завдання.

Під час вирішення завдань студент повинен визначити зміст та характер правовідносин, які виникають між учасниками справи, визначити положення доктрини права, норми права, які можуть бути застосовані для її вирішення.

Вирішення задачі має завершуватись висновком. Висновок має бути чітким, логічним та обґрунтованим. Обов'язковим є посилання на чинні нормативно-правові акти законодавства України.

Семінарське заняття №1.

Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна

Мета заняття: охарактеризувати теорію держави і права як науку і навчальну дисципліну.

Питання для обговорення:

1. Поняття та система теорії держави і права, її об'єкт, предмет, ознаки.
2. Функції теорії держави і права: поняття, види та їх характеристика.
3. Методологія і методи в пізнанні держави і права.
 - 3.1. Загальні (філософські) підходи до дослідження держави і права.
 - 3.2. Загальнонаукові методи пізнання держави і права.
 - 3.3. Спеціальні та власні методи правознавства.
4. Понятійно-категоріальний апарат та концепція теорії держави і права.
5. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук.
6. Теорія держави і права та суспільні науки: питання взаємодії.
7. Теорія держави і права як навчальна дисципліна: поняття, система, завдання.

Теми рефератів

1. «Теорія держави і права: стан, тенденції та перспективи розвитку».
2. «Місце та значення теорії держави і права у вітчизняній науці».
3. «Проблеми розвитку методології сучасного правознавства».
4. «Системно-інформаційний підхід у контексті методологічного забезпечення наукового аналізу проблем теорії правової системи України».
5. «Проблеми методології дослідження правових феноменів у творчості Б. Кістяківського».

6. «Людиноцентристський підхід як методологічна основа наукових досліджень у правознавстві».

7. «Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права».

8. «Теорія та філософія права: проблема розмежування».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Класифікація методів науки теорії держави і права.
2. Загальнотеоретична характеристика функцій науки теорії держави і права.
3. Ознаки теорії держави і права.
4. Методологія теорії держави і права.
5. Загальнонаукові методи пізнання теорії держави і права.
6. Теорія держави і права як навчальна дисципліна: поняття, система, завдання.
7. Теорія держави і права та суспільні науки: питання взаємодії.
8. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №2.

Тема 2. Поняття, походження, сутність та типологія держави

Мета заняття: охарактеризувати поняття, сутність та надати типологію держави.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки держави.
2. Сутність та соціальне призначення держави.
3. Причини та передумови походження держави.
4. Теорії походження держави: основні положення та їх представники.
5. Державна влада: поняття та елементи. Співвідношення держави і державної влади.
6. Суверенітет держави: поняття, ознаки та нормативно-правова регламентація. Суверенітет держави, суверенітет народу, суверенітет нації:

питання співвідношення та взаємодії.

7. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний підходи.

Теми рефератів

1. «Феномен держави: теоретичні засади формування та розвитку».

2. «Вчення Аристотеля про поняття держави».

3. «Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми».

4. «Державна символіка: теоретико-правові засади».

5. «Концепція соціальної держави: теоретико-методологічні засади формування змісту».

6. «Теоретико-правовий аналіз деяких підходів до типології держав».

7. «Соціальна сутність держави: теоретико-методологічні засади дослідження».

8. «Методологічні засади визначення критеріїв типології держав».

9. «Проблема реалізації народного суверенітету в умовах державно-правової модернізації».

10. «Народний суверенітет у формуванні державно-правової зовнішньої і внутрішньої політики держави».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Загальнотеоретична характеристика держави.

2. Переваги та недоліки формаційного та цивілізаційного підходів до типології держав.

3. Ознаки суверенітету держави.

4. Типологія держав.

5. Державна влада і первісне суспільство.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №3

Тема 3. Форма держави. Теорія функцій держави

Мета заняття: охарактеризувати форми держави, розкрити зміст функцій держави.

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика елементів форми держави.
2. Форма державного правління: поняття та види.
3. Монархія як форма державного правління: поняття, ознаки та види.
4. Республіка як форма державного правління: поняття, ознаки та види.
5. Загальна характеристика форми державного устрою
6. Унітарна держава: поняття, ознаки та види.
7. Федерація: поняття, ознаки та види.
8. Інші форми державного устрою.
9. Міжнародні об'єднання держав: поняття, види та загальна характеристика.
10. Державно-правовий режим як елемент форми держави: поняття та види.
11. Поняття та ознаки функцій держави.
12. Критерії класифікації та види функцій держави.
13. Об'єктні функції сучасної держави. Технологічні функції держави.
14. Форми і методи реалізації функцій держави.
15. Механізм реалізації функцій держави: поняття, елементи та їх характеристика.

Теми рефератів

1. «Загальні закономірності та особливості розвитку монархій».
2. «Форма державного правління сучасної Української держави: сучасний стан та тенденції розвитку».
3. «Тоталітаризм: походження та сутність».
4. «Республіка як гарантія демократії».
5. «Президентська форма правління: юридична модель та політична практика».
6. «Правовий і державний режими: поняття і співвідношення».
7. «Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення».

8. «Парламентарна форма державного правління: особливості та видові ознаки».

9. «Актуальні питання бікамералізму (двопалатної структури парламенту) в класичній європейській державно-правовій теорії».

10. «Повноваження президента змішаної республіки та доктрина «прихованих» президентських повноважень».

11. Загальнотеоретична характеристика функцій держави».

12. «Класифікації зовнішніх функцій України».

13. «Шляхи та перспективи розвитку економічної функції сучасної Української держави».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Поняття та структура форми держави.
2. Монархія як форма державного правління.
3. Демократичний та антидемократичний державні режими: порівняльно-правовий аналіз.
4. Міжнародні об'єднання держав: загальна характеристика.
5. Ознаки унітарної держави, що відрізняють її від інших форм державного устрою.
6. Ознаки функцій держави.
7. Критерії класифікації та види функцій держави.
8. Форми і методи реалізації функцій держави.
9. Об'єктні функції сучасної держави.
10. Технологічні функції держави.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №4.

Тема 4. Механізм держави

Мета заняття: охарактеризувати механізм держави.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки та елементи механізму держави.
2. Принципи механізму держави: поняття, види, нормативно-правова

регламентація.

3. Державний апарат: поняття та структура. Співвідношення державного апарату та механізму держави.

4. Органи держави як основний елемент механізму держави: поняття, ознаки, класифікація.

5. Поділ влади як принцип організації і діяльності державного апарату. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади та їх функції.

6. Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа.

Теми рефератів

1. «Парламент в системі органів державної влади: українська модель і світовий досвід».

2. «Державна служба: питання теорії і практики».

3. «Державний службовець в Україні: теоретико-правовий аспект».

4. «Органи держави як основний елемент механізму держави».

5. «Механізм Української держави в умовах сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів».

6. «Структурованість як невід’ємний атрибут механізму Української держави».

7. «Механізм держави в системі сучасних теоретико-правових досліджень».

8. «Державна служба як різновид публічної державної служби в Україні: проблеми інституалізації».

9. «Система органів виконавчої влади: проблеми реформування у світлі конституційних вимог».

10. «Проблематика співвідношення понять виконавчої влади і державного управління»

11. «Державна служба як соціальний інститут: проблеми концептуального аналізу».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Структура механізму держави.
2. Органи законодавчої, виконавчої, судової влади та їх функції.
3. Ознаки органу держави.
4. Структура державного апарату.
5. Види державної служби.
6. Співвідношення терміна «державний орган» з термінами «орган держави», «орган державної влади», «державна організація», «державний інститут», «орган публічної влади», «орган місцевого самоврядування».
7. Співвідношення державного апарату та механізму держави.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №5

Тема 5. Громадянське суспільство, політична система суспільства і держава

Мета заняття: охарактеризувати громадянське суспільство, політичну систему суспільства і держава.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки і структура громадянського суспільства.
2. Взаємодія громадянського суспільства і держави. Концепція відкритого суспільства та відкритої держави.
3. Поняття, функції та структура політичної системи суспільства. Місце та роль держави у політичній системі суспільства.
4. Політичні партії у політичній системі суспільства: правове регулювання статусу та діяльності.
5. Держава і громадські об'єднання.

Теми рефератів

1. «Соціально-політичні аспекти становлення громадянського суспільства в Україні».
2. «Громадянське суспільство та держава: співвідношення та взаємодія».
3. «Взаємовідносини громадських організацій і держави в умовах формування громадянського суспільства в Україні: теоретико-правові аспекти».

4. «Громадянське суспільство – соціальна основа сучасної демократичної правової держави».

5. «Проблемні аспекти організації та діяльності політичних партій в Україні».

6. «Правове регулювання порядку створення та діяльності політичних партій в Україні».

7. «Об'єднання громадян як елемент громадянського суспільства».

8. «Економічні засади громадянського суспільства в Україні: теоретичний аспект».

9. «Теоретико-методологічні підходи до аналізу співвідношення громадянського суспільства та держави».

10. «Конституційно-правовий статус громадських організацій: теоретико-правовий аспект».

11. «Вплив громадянського суспільства на формування місцевого самоврядування».

12. «Правління права, політична демократія, громадянське суспільство: перспективи інтегративної ідеології».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Елементи політичної системи суспільства та їх загальна характеристика.
2. Основні функції політичної системи та їх характеристика.
3. Ознаки громадянського суспільства.
4. Структура громадянського суспільства.
5. Політичні партії як інститут громадянського суспільства.
6. Взаємодія держави і громадських об'єднань.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [3], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №6.

Тема 6. Демократична, соціальна, правова держава

Мета заняття: Охарактеризувати державу як демократичну, соціальну, правову.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки демократичної держави.
2. Форми та інститути демократії як прояв державної влади.
3. Принципи демократії та її функції.
4. Правова держава: поняття та ознаки. Верховенство права і правова держава: питання співвідношення та взаємодії.
5. Поняття та ознаки соціальної держави.
6. Демократична, соціальна, правова держава як принцип державного ладу.
7. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.

Теми рефератів

1. «Верховенство права і правова держава: співвідношення та взаємодія».
2. «Особливості сучасної демократії та її основні цінності».
3. «Безпосередня демократія і представницька демократія: теоретико-методологічні аспекти».
4. «Соціальна та правова держава: питання співвідношення».
5. «Місце правової держави у соціологічній концепції Б. Кістяківського».
6. «Політичний плюралізм як умова розвитку демократичної держави : європейський досвід».
7. «Інститути демократії в умовах розвитку громадянського суспільства: загальна характеристика».
8. «Сучасна теорія демократії: питання генези та дослідження у правовій традиції».
9. «Громадянське суспільство і соціальна, правова держава: ідейні витоки, поняття, проблеми формування в Україні».
10. «Соціальна держава та її значення в розбудові правового, соціального суспільства».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Ознаки правової держави та їх загальна характеристика.
2. Риси соціальної держави та їх характеристика.
3. Критерії класифікації та види соціальних держав.

4. Обов'язки соціальної держави за Конституцією та чинним законодавством України.

5. Функції, принципи, форми та інститути демократії.

6. Етапи формування соціальної, правової держави в Україні.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [3], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №7

Тема 7. Поняття та сутність права

Мета заняття: Охарактеризувати поняття та сутність права.

Питання для обговорення:

1. Поняття права та його ознаки.
2. Сутність та соціальне призначення права.
3. Функції права: поняття та загальна характеристика.
4. Принципи права: поняття, види.
5. Закон, економіка, політика та право: питання співвідношення та взаємодії.

Теми рефератів

1. «Розуміння права у світовій і вітчизняній юриспруденції».
2. «Співвідношення права й закону».
3. «Співвідношення правової, економічної та політичної підсистем суспільства».
4. «Сутність і зміст права. Роль права у реалізації загальносуспільних інтересів».
5. «Поняття ідеологічної функції права і специфіка її реалізації у демократичній державі».
6. «Природне право: діалектика приватного і публічного».
7. «Функції права: ціннісний та сутнісний виміри».
8. «Принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин».
9. «Право як інструмент: особливості праворозуміння у суспільствах з політичною системою».
10. «Функція права в системі державного управління».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Функції права та їх загальна характеристика.
2. Ознаки права та їх характеристика.
3. Поняття права: різноманіття визначень та єдність поняття.
4. Принципи права: поняття, види.
5. Основні аспекти цінності права.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [7], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття №8

Тема 8. Норма права. Форми права

Мета заняття: Охарактеризувати норми та форми права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки норм права.
2. Співвідношення норми права з нормами моралі, корпоративними, релігійними, політичними нормами.
3. Критерії класифікації та види норм права.
4. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація гіпотез, диспозицій, санкцій: критерії та види.
5. Спеціалізовані норми права: природа та особливості.
6. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.
7. Поняття та види форм права. Співвідношення форми і джерела права.
8. Правовий звичай як джерело права. 3. Правовий прецедент як джерело права: поняття, ознаки.
9. Нормативно-правовий договір: поняття та ознаки.
10. Нормативно-правовий акт як джерело права.
11. Правова доктрина: поняття та особливості.
12. Релігійно-правовий текст: поняття, ознаки та особливості.

Теми рефератів

1. «Норма права як основна ланка реалізації права».

2. «Санкції в праві як елемент правового регулювання та охорони суспільних відносин».
3. «Норма права як основна ланка реалізації права: концептуальні засади».
4. «Об'єктивність права: гіпотеза та сприйняття».
5. «Чинність і дія норм права в теорії «чистого правознавства» Г. Кельзена».
6. «Категорія «структура норми права» як основа його нормативності».
7. «Норми права і правозупиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання».
8. «Вітчизняні погляди на структуру норми права».
9. «Поняття, ознаки, види і структура конституційно-правових норм».
10. «Джерела права: теоретико-методологічні засади».
11. «Правовий прецедент в системі джерел права: теоретико-правовий аспект».
12. «Співвідношення понять судового прецеденту та судової практики».
13. «Місце правової доктрини в сучасній системі джерел (форм) права України».
14. «Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан та перспективи».
15. «Проблеми введення судового прецеденту у правову систему України».
16. «Правова доктрина: філософсько-правовий підхід».
17. «Особливості механізму взаємодії джерел міжнародного та національного права».
18. «Прецедентний характер рішень Європейського суду з прав людини в правовій системі України».
19. «Кодифікаційні акти в правовій системі України: поняття, ознаки, властивості».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Види правових норм.
2. Структура норми права.
3. Класифікація гіпотез, диспозицій, санкцій: критерії та види.

4. Особливості застосування спеціалізованих норм права.
5. Генезис норм права в романо-германській правовій сім'ї.
6. Різновиди форм (джерел права) та їх загальна характеристика.
7. Правова доктрина: поняття та особливості.
8. Особливості принципів загального права.
9. Особливості правового прецеденту як форми права.
10. Релігійно-правовий текст: поняття, ознаки та особливості.
11. Класифікація нормативно-правових договорів.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [12], [18], [19].

Семінарське заняття № 9

Тема 9. Правотворчість. Нормотворча техніка. Систематизація нормативно-правових актів

Мета заняття: охарактеризувати особливості правотворчої діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки правотворчості.
2. Функції та принципи правотворчості.
3. Види правотворчості та їх загальна характеристика.
4. Поняття та стадії правотворчого процесу.
5. Нормотворча техніка як різновид юридичної техніки: поняття, елементи, види.
6. Законодавча техніка. Юридична термінологія.
7. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, сутність та призначення.
 - Облік, інкорпорація та консолідація.
 - Кодифікація та створення зводу законів як особливі змістовні форми систематизації нормативно-правових актів.

Теми рефератів

1. «Нормотворча термінологія, правові дефініції, юридичні конструкції: загальні положення».
2. «Правотворення, правотворчість та законотворчість: проблема

співвідношення».

3. Систематизація законодавства в Україні: проблеми теорії і практики»;
4. «Юридичні помилки в правотворчій діяльності».
5. «Поняття правотворчості: теоретико-методологічні проблеми аналізу».
6. «Законотворчість: поняття та структура».
7. «Пряма правотворчість як вид правотворчості в сучасній Україні».
8. «Порядок набрання чинності нормативно-правових актів України».
9. «Поняття народної правотворчої ініціативи: наукові підходи та законодавча практика».
10. «Правова політика як чинник правотворчості та правозастосування».
11. «Правотворчість міжнародних міжурядових організацій».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Функції правотворчості.
2. Стадії правотворчого процесу.
3. Види систематизації нормативно-правових актів.
4. Види правотворчості та їх загальна характеристика.
5. Складові елементи правотворчої техніки.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [5], [6], [7], [8], [9], [17], [18], [19].

Семінарське заняття №10

Тема 10. Система права і система законодавства

Мета заняття: Охарактеризувати систему права і систему законодавства.

Питання для обговорення:

1. Система права: поняття, ознаки та її структурні елементи.
2. Публічне і приватне право.
3. Загальна характеристика галузей та інститутів права.
4. Система законодавства: поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права і системи законодавства.
5. Співвідношення норм міжнародного і національного права.

6. Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види. Відмінність нормативно-правового акта від інших актів (документів) правового характеру.

7. Закон як вид нормативно-правового акта: поняття, ознаки, види. Кодекс як особливий вид закону.

8. Підзаконні нормативно-правові акти: поняття, види.

9. Дія нормативно-правових актів у часі.

10. Дія нормативно-правових актів у просторі та за колом осіб.

Теми рефератів

1. «Система законодавства: загальнотеоретична характеристика».

2. «Система права та система законодавства: співвідношення та перспективи розвитку».

3. «Загальна характеристика основних галузей права».

4. «Конституція України в ієрархічній структурі законодавства».

5. «Система права та правова система: особливості взаємозв'язку та взаємовпливу».

6. «Поняття та проблеми кодифікації законодавства України».

7. «Етапи реформування законодавства України: загальна характеристика».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Структура системи права.

2. Загальні ознаки системи права та їх характеристика.

3. Основні галузі права: загальна характеристика.

4. Спільні та відмінні риси системи права та системи законодавства.

5. Співвідношення галузей права та законодавства.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №11

Тема 11. Правовідносини

Мета заняття: охарактеризувати поняття та елементи структури правовідносин.

Питання для обговорення:

1. Правовідносини: поняття, ознаки та класифікація. Структура

правовідносин.

2. Суб'єкти правовідносин: поняття та види. Правосуб'єктність: поняття, елементи та їх характеристика.

3. Поняття і види об'єктів правовідносин.

4. Юридичний факт: поняття, ознаки та види.

5. Фактичний (юридичний) склад: ознаки та види.

Теми рефератів

1. «Юридичні особи як суб'єкти правовідносин».

2. «Правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів правовідносин».

3. «Правовідносини як динамічний елемент романо-германської правової сім'ї».

4. «Суб'єкти правовідносин: поняття та види».

5. «Межі здійснення правосуб'єктності юридичними особами України».

6. «Діалектична єдність природи моральних і правових відносин».

7. «Суб'єктний та об'єктний склад інформаційних правовідносин».

8. «Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Зміст правовідносин.

2. Характерні ознаки правовідносин.

3. Юридичні факти та їх класифікація.

4. Види правових відносин.

5. Структура правовідносин.

6. Суб'єкти правовідносин.

7. Види фактичного складу.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №12

Тема 12. Тлумачення норм права

Мета заняття: охарактеризувати особливості тлумачення норм права.

Питання для обговорення:

1. Тлумачення норм права: поняття, ознаки. Значення тлумачення в

правотворчій та правозастосувальній діяльності.

2. Способи тлумачення норм права.

3. Офіційне та неофіційне тлумачення. Їх різновиди та загальна характеристика.

4. Види тлумачення норм права за обсягом їх правового змісту.

5. Правотлумачні (інтерпретаційно-правові) акти: поняття та види.

Теми рефератів

1. «Поняття і необхідність тлумачення права».

2. «Тлумачення норм права: наукове та практичне значення».

3. «Офіційне і неофіційне тлумачення: загальна характеристика».

4. «Діяльність Конституційного Суду України щодо тлумачення Конституції України: теоретичний аспект».

5. «Акти офіційного тлумачення норм права: загальні положення».

6. «Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення».

7. «Історичний спосіб тлумачення норм права: загальнотеоретичний аспект».

8. «Історичні аспекти становлення тлумачення норм права: загальна характеристика».

9. «Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів»

Практичне завдання (скласти схеми):

1. Види тлумачення.

2. Способи тлумачення.

3. Функції тлумачення та їх характеристика.

4. Класифікація інтерпретаційно-правових актів.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [7], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №13

Тема 13. Реалізація норм права

Мета заняття: охарактеризувати особливості реалізації норм права.

Питання для обговорення:

1. Реалізація норм права: поняття та ознаки. Форми реалізації норм права.

2. Застосування норм права: поняття, ознаки та види.
3. Підстави, форми і функції застосування норм права.
4. Стадії застосування нормативних приписів.
5. Акти правозастосування: поняття та види.
6. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону.

Аналогія права.

Теми рефератів

1. «Прогалини у праві та шляхи їх подолання: питання теорії і практики».
2. «Особливості застосування аналогії права при вирішенні юридичних справ».
3. «Колізії в законодавстві та способи їх переборення».
4. «Застосування норм права в субсидіарному порядку: основні вимоги та передумови».
5. «Справедливість як основа правозастосовної діяльності».
6. «Співвідношення темпорального та змістовного принципів вирішення правових колізій».
7. «Колізія і конкуренція законів».
8. «Конкретизація норм як необхідна передумова їх застосування».
9. «Процедура реалізації рішень Європейського суду з прав людини».
10. «Акти вищих судів загальної юрисдикції як засіб подолання прогалин у законодавстві».

Практичне завдання (скласти схеми)

1. Види актів застосування норм права.
2. Форми безпосередньої реалізації норм права.
3. Ознаки та основні види реалізації норм права.
4. Стадії застосування правових норм.
5. Способи подолання прогалин в законодавстві.
6. Основні вимоги правильного правозастосування.
7. Відмінність правозастосування від інших форм реалізації норм права.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №14

Тема 14. Правомірна поведінка. Правопорушення

Мета заняття: охарактеризувати правомірну поведінку, поняття та склад правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки та види правової поведінки.
2. Поняття та основні види, мотиви правомірної поведінки.
3. Правопорушення: поняття, ознаки та види.
4. Юридичний склад правопорушення.

Теми рефератів

1. «Маргінальна поведінка: загальнотеоретична характеристика».
2. «Правопорушення як вид правової поведінки: теорія та законодавча практика».
3. «Міжнародні правопорушення: поняття та різновиди».
4. «Правомірна поведінка – умова стабільного розвитку суспільства».
5. «Правомірна поведінка: теоретико-методологічний аспект дослідження».
6. «Маргінальна поведінка як різновид правомірної поведінки особи».
7. «Девіантна поведінка в сфері економіки як одна з форм соціального відхилення».
8. «Зловживання процесуальними правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Види правомірної поведінки.
2. Ознаки та склад правопорушення.
3. Ознаки правової поведінки.
4. Причини вчинення правопорушень.
5. Юридичний склад правопорушення.
6. Ознаки зловживання права.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №15

Тема 15. Юридична відповідальність. Законність та правопорядок

Мета заняття: охарактеризувати поняття, види та особливості юридичної відповідальності. Визначити особливості законності та правопорядку.

Питання для обговорення:

1. Юридична відповідальність: поняття та ознаки.
2. Принципи юридичної відповідальності.
3. Мета і функції юридичної відповідальності.
4. Види юридичної відповідальності.
5. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.
6. Законність: поняття, ознаки та структура. Зміст законності.
7. Принципи та гарантії законності.
8. Поняття, ознаки та функції правопорядку.
9. Принципи та структура правопорядку.
10. Право, законність, правопорядок: питання співвідношення та взаємодії.

Теми рефератів

1. «Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти».
2. «Політична відповідальність у державному управлінні».
3. «Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «юридична відповідальність»».
4. «Примуси надзвичайного та профілактичного характеру».
5. «Позитивна та ретроспективна юридична відповідальність».
6. «Підстави притягнення і звільнення від юридичної відповідальності».
7. «Маргінальна поведінка: загальнотеоретична характеристика».
8. «Міжнародні правопорушення: поняття та різновиди».
9. «Дисциплінарна відповідальність працівників органів прокуратури України».
10. «Поняття законності як багатоаспектного суспільно-правового явища».
11. «Правова законність і демократія: їх взаємовплив».
12. «Правопорядок і законність як суттєві ознаки правової держави».

13. «Правопорядок суверенної України: становлення та тенденції розвитку».

14. «Способи забезпечення законності».

15. «Основні шляхи зміцнення законності та правопорядку в Україні: порівняльно-правовий аналіз з країнами Західної Європи».

16. «Принципи правопорядку та їх співвідношення з іншими принципами, що діють у правовій системі».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Класифікація видів юридичної відповідальності.
2. Функції та цілі юридичної відповідальності.
3. Види соціальної відповідальності.
4. Співвідношення соціальної та юридичної відповідальності.
5. Умови, що виключають юридичну відповідальність.
6. Принципи юридичної відповідальності.
7. Законність та правопорядок: співвідношення та взаємодія.
8. Принципи та види законності.
9. Юридичні гарантії законності.
10. Функції правопорядку.
11. Основні ознаки правопорядку.
12. Основні шляхи зміцнення законності та правопорядку.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №17

Тема 17. Юридична практична діяльність. Юридичний процес

Мета заняття: охарактеризувати особливості юридичної практичної діяльності та юридичного процесу.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки, функції та види юридичної практичної діяльності.
2. Структура юридичної практичної діяльності.
3. Юридичний процес: поняття, ознаки та принципи. Співвідношення юридичного процесу з юридичною процедурою.

4. Форма юридичного процесу (процесуальна форма).
5. Види юридичного процесу в Україні.
6. Стадії юридичного процесу.

Теми рефератів

1. «Юридичний процес як форма правової діяльності».
2. «Негативні та позитивні риси юридичного процесу в Україні».
3. «Праворозуміння: співвідношення теорій та юридичної практики».
4. «Поняття, сутність та тенденції розвитку юридичного процесу і юридичної процесуальної форми від стародавнього Риму до сучасності».
5. «Юридичний процес як комплексна система підтримання режиму законності в правовій державі».
6. «Застосування принципів загальнопроцесуальної теорії при формуванні теоретичних засад парламентської процедури».
7. «Установчий процес як різновид юридичного процесу».
8. «Правова процесуальна форма: дискусійні проблеми поняття».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Ознаки та види юридичного процесу.
2. Основні ознаки процесуальної форми.
3. Юридичний процес, його співвідношення з юридичною процедурою.
4. Принципи юридичного процесу.
5. Стадії юридичного процесу.
6. Форми юридичного процесу.
7. Структура процесуальної форми.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [18], [20].

Семінарське заняття №18

Тема 17. Правове регулювання суспільних відносин

Мета заняття: охарактеризувати особливості правового регулювання суспільних відносин.

Питання для обговорення:

1. Поняття, особливості та предмет регулювання суспільних відносин.

2. Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим.
3. Види правового регулювання.
4. Механізм правового регулювання суспільних відносин: поняття, елементи, стадії.
5. Ефективність правового регулювання

Теми рефератів

1. «Співвідношення понять «правове регулювання» і «правовий вплив»: питання теорії та практики».
2. «Правовий режим та механізм правового регулювання: ознаки та співвідношення».
3. «Механізм правового регулювання як система правових засобів».
4. «Сфера правового регулювання: поняття, знаки, види».
5. «Правове регулювання та правовий вплив: теоретичні аспекти».
6. «Правове регулювання внесення змін до Конституції України».
7. «Правова ідеологія як складовий елемент механізму державно-правового регулювання».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Ознаки та види правового регулювання суспільних відносин.
2. Співвідношення правового регулювання і правового впливу.
3. Класифікація способів правового регулювання.
4. Види правового режиму.
5. Стадії механізму правового регулювання.
6. Межі правового регулювання.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [18].

Семінарське заняття №19

Тема 19. Основні правові системи сучасності

Мета заняття: охарактеризувати основні правові системи сучасності.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки правової системи (правової сім'ї).
2. Типи (сім'ї) правових систем світу.

3. Загальна характеристика англосаксонської правової сім'ї.
4. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.
5. Змішаний тип правових систем – скандинавська і латиноамериканська групи: поняття та характеристика.
6. Релігійний тип (сім'я) правових систем: поняття та загальна характеристика.
7. Традиційний тип правових систем: поняття та загальна характеристика.

Теми рефератів

1. «Теоретико-методологічні засади формування та розвитку правової системи».
2. «Особливості системи права у романо-германській правовій сім'ї».
3. «Сім'я релігійного і традиційного права».
4. «Правова система України: історія, стан та перспективи».
5. «Правова система України в генезисній структурі правових систем: поняття і основні ознаки».
6. «Англосаксонська правова сім'я, її особливості».
7. «Судовий прецедент у праві Європейського Союзу».
8. «Проблема ідентичності національних правових систем в умовах глобалізації: теоретико-методологічний аспект».
9. «Правова система України в сучасних умовах».
10. «Взаємодія міжнародного, європейського та національного права».

Практичне завдання (скласти схеми).

1. Функції правової системи.
 2. Класифікація правових систем.
 3. Типи правових систем світу.
 4. Особливості порівняльного правознавства.
 5. Тенденції розвитку правової системи та взаємний вплив правових систем.
 6. Основні перспективи розвитку правової системи України.
- ЛІТЕРАТУРА: [1], [2], [4], [6], [8], [9], [11], [13], [15], [16].

3. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним засобом засвоєння учбового матеріалу з теорії держави і права у вільний від обов'язкових навчальних занять час є самостійна робота студента (СРС). У процесі самостійної роботи студент повинен навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС – запланована діяльність, що виконується студентом за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Від рівня організації самостійної роботи безпосередньо залежить загальна оцінка якості всього навчального процесу, глибина та стійкість набутих знань і умінь.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення окремих тем, питань за допомогою навчальної літератури, нормативно-правових актів;
- підготовка до практичних занять;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- опрацювання і підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- вирішення практичних завдань, тестів;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед семестровим іспитом тощо.

Методами контролю за самостійною роботою студентів є:

- опитування на семінарських заняттях та під час індивідуально-консультативної роботи;
- заслуховування та обговорення доповідей;
- захист рефератів;
- перевірка правильності виконання тестів, вирішення практичних завдань;
- написання контрольних робіт.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота (ІКР) – вид навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється з метою забезпечення пізнавальної діяльності кожного студента, її максимальної індивідуалізації з урахуванням психофізіологічних особливостей та академічної успішності студентів. **Основним завданням** цієї роботи є посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності шляхом розвитку внутрішнього прагнення до навчання і спрямування такого прагнення у необхідному руслі.

ІКР здійснюється за графіком, затвердженим кафедрою для кожного викладача, **у формі:**

- індивідуальних занять, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей;
- консультацій, на яких студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;
- перевірки виконання індивідуальних завдань, зокрема, захист рефератів, перевірка вирішення конкретних ситуацій тощо;
- перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль;
- перевірки конспектів навчальних чи наукових текстів з тем та питань, що винесені на самостійне вивчення тощо.

Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з теорії держави і права доводиться до відома студентів на початку вивчення курсу.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою індивідуальної контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами матеріалу курсу «Теорія держави і права» та вміння застосовувати набуті теоретичні знання під час вирішення практичних завдань. Під час написання контрольної роботи студенти повинні продемонструвати вміння

самостійно аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання завдання, використовуючи відповідні нормативні акти.

Контрольна робота виконується за одним із запропонованих варіантів. Варіант обирається на підставі останньої цифри заліково-екзаменаційної книжки. У разі, якщо остання цифра заліково-екзаменаційної книжки – нуль, студент обирає варіант №10.

Структурно контрольна робота повинна включати:

1. Титульну сторінку.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Розділи (пункти плану 2-3).
5. Висновки.
6. Список використаних джерел.

Зміст контрольної роботи повинен складатися із декількох розділів (питання плану роботи). Навпроти назв розділів виставляються відповідні номери сторінок тексту.

У вступі подається обґрунтування теми дослідження, її актуальність і значення у сучасних умовах; формулюються мета, яку треба досягти за підсумками контрольної роботи; задачі, які поступово у комплексі призведуть до досягнення мети; предмет (про що пишеться робота); об'єкт (правовідносини, в яких знаходиться предмет); методи, за посередництва яких здійснюватиметься виконання контрольної роботи, буде досліджено певні правовідносини при написанні роботи. Актуальність теми передбачає обґрунтування її дослідження з точки зору потреб науки (теорії), практики, законодавства. Слід вказати хто із вчених досліджував обрану тему.

Вступ має складатися в середньому із 2 – 3 аркушів.

Розділи контрольної роботи складають основну її частину. Вони мають бути продумані і побудовані таким чином, щоб розкривалася і теоретична, і практична частина теми.

У розділах контрольної роботи обов'язково повинні бути посилання на використані джерела (наприклад, [12, с. 18-19], що означає, що джерело під

номером 12, а саме сторінки 18 і 19 було використано у певному місці роботи).

У висновках узагальнюються результати дослідження, формулюються основні підсумки усієї роботи. Висновки з роботи повинні сприяти досягненню мети і вирішувати завдання роботи. Обсяг висновків має становити в середньому 2-3 аркуші.

Список використаних джерел повинен містити використані при написанні контрольної роботи літературні джерела, на які є посилання у тексті. При роботі з літературними джерелами не слід обмежуватися поданим нижче списком основних нормативно-правових актів та навчальних посібників і підручників. Потрібно робити посилання на наукові монографічні роботи, наукові роботи провідних вчених-господарників у наукових журналах: «Право України», «Підприємництво, господарство і право», «Вісник господарського судочинства», «Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності», «Вісник Луганського університету внутрішніх справ», «Вісник Одеського університету внутрішніх справ», «Наше право», «Віче», «Вісник Запорізького юридичного інституту», «Науковий вісник Дніпропетровського юридичного університету МВС України», «Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України», «Фінанси України», «Економіка, фінанси, право», «Вісник прокуратури». У мережі Інтернет можна використовувати електронні наукові журнали з правових наук – «Форум права» (Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP>) та «Часопис Академії адвокатури України» (Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Chaaui/index.html>).

Крім названих можна використовувати інші українські періодичні наукові журнали:

«Адвокат», «Адвокатура», «Економіка і право», «Правничий часопис Донецького національного університету», «Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право», «Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права», «Юридичний вісник України», «Вісник Національної Академії Наук України», «Вісник Національної Академії правових наук

України», «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки», «Вісник Конституційного Суду України», «Вісник Антимонопольного комітету України», «Менеджер: Вестник ДонГАУ», «Вісник Дніпропетровського університету: Правознавство», «Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право», «Часопис Київського університету права».

Зазвичай при підготовці контрольної роботи студент повинен опрацювати у середньому 15-20 наукових робіт за темою. Однак це не означає, що усі вони знайдуть місце у списку використаних джерел. Там будуть лише ті літературні джерела, на які автором було зроблено посилання у тексті роботи.

Літературні джерела оформлюються згідно з вимогами.

Оформлення контрольної роботи. Обсяг контрольної роботи повинен складати 15-20 сторінок основного комп'ютерного тексту, написаних шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали.

Контрольна робота виконується на папері стандартного формату А4 (210x297 мм) на одному боці аркуша з дотриманням полів: з лівого краю – 25 мм; з правого краю – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм. На сторінці повинно бути 28-30 строк тексту. Уся робота має наскрізну нумерацію без розривів розділу або сторінки. Починається нумерація з титульного аркуша, але номер на ньому не ставиться. На усіх наступних аркушах номер проставляється у правому верхньому кутку (колонтитулі) арабськими цифрами.

У ході викладення матеріалу у тексті виділяються усі заголовки, вказані у змісті роботи. Скорочення слів не допускається, крім загальноприйнятих. У тексті роботи окремі терміни можуть скорочуватися, однак при першому вживанні вони супроводжуються розшифровуванням. Наприклад, Господарський кодекс України (далі – ГК України), Цивільний кодекс України (далі – ЦК України).

На кожен цитату, аргумент, думку, ідею, факт, статистичну довідку, матеріали (таблиці, схеми тощо), запозичені з будь-яких джерел, мають бути посилання в тексті. Посилання на використані джерела без зазначення сторінки

допускається у випадку, коли студент посилається не на конкретну сторінку, а на всю роботу, або на нормативно-правовий акт.

Усі схеми, таблиці, діаграми та інший ілюстративний матеріал повинні мати назви і відповідні номери.

При описі нормативно-правових актів обов'язково повинно робитися посилання на офіційне джерело їх опублікування.

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436—IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.

2. Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1735 / Кабінет Міністрів України // <http://zakon.rada.gov.ua>.

Оформлення літератури не за державними стандартами або з невірним застосуванням державних стандартів не припускається.

Перелік використаних джерел подається в порядку згадування у тексті контрольної роботи або за алфавітом.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Предмет теорії держави і права.
2. Методи вивчення теорії держави і права.
3. Суспільство і його соціальні і політичні інститути.
4. Співвідношення суспільства і держави.
5. Суспільство і право.
6. Додержавне суспільство.
7. Наукові теорії походження держави.
8. Філософські погляди Гегеля на державу.
9. Наукові теорії походження права.
10. Походження держави і права.
11. Державно-правовий вплив на політику.
12. Державно-правовий вплив на економіку.
13. Державно-правовий вплив на культуру.

14. Політична система суспільства.
15. Держава в політичній системі суспільства.
16. Недержавні суспільні інститути.
17. Політична система України.
18. Право і політична система.
19. Проблеми формування громадянського суспільства.
20. Виникнення і розвитку вчень про правову державу.
21. Поняття правової держави і проблеми її будівництва.
22. Поняття держави, її ознаки.
23. Відмінність держави від додержавного суспільства і інших організацій в суспільстві.
24. Сутність держави.
25. Співвідношення держави і права.
26. Суверенітет держави.
27. Функції держави: поняття і класифікація. Еволюція функцій держави.
28. Внутрішні і зовнішні функції держави.
29. Основні функції держави України.
30. Поняття механізму держави, його структура.
31. Механізм держави України.
32. Види органів держави.
33. Поняття і ознаки державного органу.
34. Легітимність і легальність державної влади.
35. Державні органи України.
36. Державний апарат і його функції на сучасному етапі будівництва Української держави.
37. Типологія держави.
38. Держави античного світу (рабовласницька держава).
39. Держави феодального середньовіччя.
40. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року і подальше будівництво Української держави.

41. Державно-правові принципи Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року.
42. Форма держави.
43. Форма державного правління.
44. Парламентська правова держава.
45. Монархія - одна з форм правління.
46. Форма державного устрою.
47. Політичний режим: види і класифікація.
48. Політичний режим України на сучасному етапі.
49. Форми тоталітарних диктатур і характерні риси їх правових систем.
50. Поняття і класифікація прав і свобод людини і громадянина.
51. Державно-правові аспекти виникнення радянський-тоталітарної держави і права України.
52. Політико-правові погляди Р. Пухти.
53. Політико-правові погляди О. Конта.
54. Політико-правові погляди І. Канта.
55. Політико-правові погляди Л. Петражицького.
56. Політико-правові погляди Р. Спенсера.
57. Політико-правові погляди Л. Дюги.
58. Політико-правові погляди Р. Елініка.
59. Політико-правові погляди Р. Кельзена.
60. Політико-правові погляди К. Маркса.
61. Політико-правові погляди Ж. Руссо.
62. Правова система України
63. Поняття права: основні концепції.
64. Право і закон.
65. Ознаки права.
66. Сутність права.
67. Принципи права.
68. Соціальна цінність і функції права на сучасному етапі.

69. Соціальне регулювання, види соціальних норм.
70. Право в системі соціальних норм. Відмінність норм права від інших соціальних норм.
71. Правове регулювання (поняття, предмет, засоби, режими, стадії правового регулювання).
72. Основні функції Української держави в період державного будівництва.
73. Поняття правової норми, її ознаки.
74. Види правових норм.
75. Відмінність норм має рацію від індивідуальних правових розпоряджень.
76. Структура правової норми.
77. Поняття і види форм права.
78. Правотворчість, його етапи.
79. Поняття і класифікація нормативних актів.
80. Нормативно-правові акти України.
81. Закон, його поняття, ознаки.
82. Законодавча ініціатива.
83. Підзаконні нормативно-правові акти.
84. Дія нормативних актів.
85. Система права і система законодавства.
86. Правова система суспільства.
87. Правові системи миру.
88. Правосвідомість: поняття, структура, види.
89. Правова культура.
90. Правовий нігілізм.
91. Правові відносини: поняття, суб'єкт, об'єкт і види.
92. Юридичні факти.
93. Правоздатність і дієздатність.
94. Тлумачення норм права.

95. Реалізація права.

96. Застосування права: стадії, акти.

97. Правомірна поведінка, правопорушення, зловживання правом.

98. Юридична відповідальність: поняття, підстави, види.

99. Законність і її співвідношення з демократією. Правопорядок і громадський порядок.

100. Порівняльне правознавство як напрям розвитку юридичної науки.

Відсутність контрольної роботи є підставою для не допуску до написання письмової роботи (складання іспиту).

5. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Принципи і види контролю знань студентів

Знання студентів – важливий об'єктивний показник ефективності й результативності всього навчального процесу, тому їх перевірка повинна носити систематичний і комплексний характер, здійснюватися в межах єдиної системи контролю за успішністю студентів.

Контроль знань є невід'ємною складовою навчального процесу і являє собою організацію зворотного зв'язку як засобу управління навчально-виховним процесом. Показники результатів контролю знань студентів відображають ступінь опанування змісту навчальної програми, рівень засвоєння матеріалу, якість отриманих знань, а також є основою для прийняття рішення щодо переведення студента на наступний рік навчання, призначення стипендії, випуск з вузу та видачу диплому. За результатами контролю оцінюється робота як окремого студента, так і академічної групи, курсу, факультету в цілому, а також робота викладацького складу.

Перевірка й оцінка знань студентів, що вивчають теорію держави і права, повинні відображати рівень засвоєння знань та стимулювати студентів до досягнення нових успіхів. За умови правильної організації контроль знань слугує навчальним, виховним, організаційним, методичним та іншим цілям.

Контроль знань з теорії держави і права будується на таких *основних принципах*:

- систематичність та плановість проведення контролю (перевірка і оцінювання знань повинні проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту і методики);

- недопущення розбіжностей між завданнями, що виносяться на контроль, та змістом програми дисципліни (всі завдання розробляються виключно в межах програмного матеріалу, хоча і не повинні дублювати назви програмних питань);

- об'єктивність та прозорість контролю (диференціація оцінок здійснюється за об'єктивними заздалегідь визначеними критеріями; інформація про всі форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни; оцінка знань студента повинна відповідати дійсній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навичок);

- забезпечення умов для належної підготовки до контрольних заходів, що досягається шляхом чіткого їх розмежування за змістом і у часі;

- забезпечення умов для всебічного розкриття індивідуальних здібностей кожного окремого студента, розвитку його творчого мислення (завдання для поточного та підсумкового контролю формулюються з урахуванням комплексного, творчого підходу).

Відповідно до «Порядку оцінювання знань студентів» – оцінювання знань студентів з теорії держави і права здійснюється на основі результатів:

- 1) поточного контролю знань;
- 2) підсумкового контролю знань.

Завданням поточного контролю знань студентів з теорії держави і права є перевірка рівня розуміння та засвоєння ними програмного матеріалу за модулями і темами, наявності умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу з дисципліни, здатності осмислити зміст теми чи окремого питання з теорії держави і права, вміння усно чи письмово представити матеріал з курсу

на належному рівні.

Завданням підсумкового контролю знань студентів з теорії держави і права є перевірка рівня розуміння та засвоєння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між нормами різних галузей права, здатності творчо використовувати отримані знання, вміння сформулювати власну думку щодо певної правової проблеми.

Оцінювання знань студентів з теорії держави і права здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

5.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі, в т.ч.:</i>	<i>від 0 до 40 балів в т.ч.:</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2	за систематичність та активність роботи на практичних заняттях	до 20 балів	
3	за виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів	
4	<i>Оцінка письмової екзаменаційної роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Теорія держави і права», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

Поточний контроль													
С 1	С 2	С 3	С 4	С 5	С 6	С 7	С 8	С 9	С 10	С 11	С 12	С 13	С 14
1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25

Поточний контроль											Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
С 15	С 16	С 17	С 18	С 19	С 20	С 21	С 22	С 23	С 24	Інд		
1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	10	60	100

Примітка: ,Пр2, Пр3 і т.д практичні роботи

5.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі</i>	<i>від 0 до 40 балів</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2.	<i>Оцінка письмової роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі екзамену, розподіл балів відбувається наступним чином:

Поточний контроль			Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
С 1	С 2	Інд		
10	10	20	60	100

5.4. Організація поточного контролю знань студентів

Поточний контроль знань студента є невід'ємною частиною всього навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння студентом програмного матеріалу.

Поточний контроль роботи студента на протязі семестру повинен:

- допомагати студентові в організації його роботи;
- привчати студента до систематичного опрацювання матеріалу і підготовки до сприйняття наступних тем з програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності студента та його ставлення до

роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;

- стимулювати активність та інтерес студента у вивченні дисципліни;
- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття студентом матеріалу,

який вивчається;

- визначити недоліки та прогалини у знаннях та шляхи їх усунення;
- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

I. Поточний контроль знань студентів денної форм навчання

здійснюється протягом семестру в ході аудиторних занять по питаннях, винесених для обговорення, та тих, що рекомендовані для самостійного вивчення.

Отже, *об'єктами поточного контролю знань студентів денної форм навчання є:*

1) систематичність та активність роботи на семінарських заняттях,

зокрема, оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях та виступах на семінарських заняттях;
- активність при обговоренні питань, що винесені на семінарських заняття (у тому числі доповнення до виступів, уточнення та виправлення озвучених відповідей інших студентів);

- результати експрес-опитування;
- відповіді на семінарських завдання;

2) виконання самостійних завдань, при цьому оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- підготовка до семінарських завдань;
- виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, вирішення практичних завдань, тестів тощо);
- підготовка конспекту відповідної теми.

Максимальна кількість балів, які може набрати студент за результатами поточної роботи з підсумковим контролем у формі екзамену, – 40, у тому числі:

- 1) за систематичність та активність роботи на семінарських заняттях – до 20 балів;
- 2) за виконання самостійних завдань – до 20 балів.

II. Організація та оцінювання самостійної роботи студентів.

Вся необхідна інформація щодо організації самостійної роботи з теорії держави і права – обов’язкові та вибіркові завдання, терміни їх виконання, кількість балів за кожний вид робіт, час проведення консультацій тощо – доводиться до відома студентів, що починають вивчати дисципліну, на першому занятті.

Всі завдання самостійної роботи студентів з теорії держави і права поділяються на обов’язкові та вибіркові. До перших належать завдання, які всі студенти повинні виконати обов’язково під час опанування даної дисципліни, до других – альтернативні завдання, серед яких кожен студент може вибрати завдання на власний розсуд з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Одержавши інформацію про всі форми організації самостійної роботи з теорії держави і права, обов’язкові і вибіркові завдання та максимальну кількість балів, які можна набрати за їх виконання, студенти визначаються щодо вибіркової складової своєї самостійної роботи, виконують завдання і відповідно до вказаних термінів звітують викладачу про їх виконання.

Оцінюючи якість виконання самостійних завдань, викладач звертає увагу на рівень знань, продемонстрований у відповідях на питання для самостійного опрацювання, на те, наскільки студент вільно викладає матеріал в усній формі, чи може вирішити тестове або інше практичне завдання, захистити реферат тощо. При цьому самостійна робота оцінюється лише за умови наявності конспекту відповідної теми.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються викладачем в Журналі обліку поточної успішності студентів. Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності студентів з теорії держави і права і при виставленні загальної

кількості балів за поточну успішність сумується з балами, одержаними за виконання інших видів поточної навчальної роботи.

Контроль за виконанням самостійних завдань відбувається під час семінарських занять та під час здійснення індивідуально-консультативної роботи. Остання проводиться відповідно до графіка, складеного кафедрою.

Критерії оцінювання знань студентів.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінки відповіді
Теоретичні питання	Максимальна кількість балів	Студент виявив вільну орієнтацію в програмі навчальної дисципліни, знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей, знання основних понять і категорій, спроможність давати правильні їх тлумачення, логічно і граматично правильно викладати думки.
	0 балів	Студент не відповів на поставлені запитання, або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента, або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання загальних положень програми дисципліни.
Практичні завдання	Максимальна кількість балів	Студент правильно вирішив ситуацію на основі діючого законодавства, вірно обґрунтував рішення з посиланням на конкретні норми законодавчих актів, логічно і послідовно аргументує і викладає свою точку зору.

	0 балів	Студент не вирішив ситуації, або вирішив її невірно, або неправильно обґрунтовує своє рішення, або неспроможний його аргументувати.
Тестові завдання	5 балів (зараховано)	Студент вирішив більшість тестових завдань абсолютно правильно і повно.
	0 балів (не зараховано)	Студент не вирішив більше половини тестових завдань або вирішив не вірно, або відповідь на них є неповною.

Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни виставляється на підставі сумарної кількості балів, які набрав студент відповідно до таблиці «Шкала оцінювання».

Шкала оцінювання для іспиту

За 100-бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

Відповідаючи на білет, студент повинен показати знання програми навчального матеріалу, уміння пояснювати основні поняття, виділяти їх спільні і відмінні риси, порівнювати та аналізувати різні точки зору з проблемних питань, ясно викладати думки з поставлених питань.

Структура білету складається із трьох питань. Максимальна кількість балів за кожне питання оцінюється в 20 балів.

З метою якісної оцінки рівня знань студента при складанні іспиту з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» використовуються «Критерії оцінки рівня знань студентів», які містять основні вимоги до оцінки, а саме:

Максимальну кількість балів отримує студент, якщо він:

- грамотна, повно, обґрунтовано, з посиланням на діючі нормативно-правові акти, розкрив зміст питання;
- показав глибокі і повні знання питання;
- вільно володіє матеріалом;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати набуті теоретичні правові знання при розв'язанні практичних завдань.

10 балів отримує студент, якщо він:

- засвоїв матеріал курсу;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати правові знання для правильної оцінки конкретних ситуацій;
- але не повно відповів на і питання або допустив несуттєві помилки.

5 балів отримує студент, якщо він:

- відповів на питання часткового, без належного посилання на законодавство;
- допустив суттєві помилки;
- нездатний правильно застосовувати правові знання для оцінки конкретних ситуацій.

Оцінку «незадовільно» отримує студент, який:

- не розкрив зміст запропонованих питань або допустив суттєві помилки, пов'язані з недостатнім знанням матеріалу курсу;
- не володіє нормативним матеріалом, юридичною термінологією;
- відповідь носить безсистемний характер.

6 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

1. Предмет і структура теорії держави і права
2. Функції теорії держави і права
3. Метод теорії держави і права
4. Співвідношення теорії держави і права з гуманітарними науками

5. Теорія держави і права в системі юридичних наук
6. Вплив теорії держави і права на формування правової культури
7. Причини і умови виникнення держави
8. Особливості виникнення права
9. Загальна характеристика соціальних норм додержавного періоду
10. Форми виникнення держави
11. Патріархальна і теологічна теорії походження держави
12. Договірна і органічна теорії походження держави
13. Теорія насильницького виникнення держави
14. Матеріалістична і психологічна теорії виникнення держави
15. Поняття і ознаки держави
16. Концепції сучасної держави: «конвергенції», «глобалізації», «перехідної державності», «загального добробуту»
17. Загальна характеристика влади додержавного періоду
18. Державна влада як різновид соціальної влади
19. Легітимність і легальність державної влади
20. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний підходи
21. Поняття, класифікація і еволюція функцій держави
22. Характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій Української держави
23. Форми і методи реалізації функцій держави
24. Поняття і елементи форми держави
25. Форма державного правління
26. Форма державного (національно-територіального) устрою
27. Політичний режим: поняття і ознаки
28. Еволюція форм правління в незалежній Україні та її сучасна форма державного устрою
29. Механізм держави: поняття та характерні ознаки
30. Структура механізму держави
31. Органи держави: поняття і ознаки

32. Різновиди державних органів
33. Принципи організації та діяльності державного апарату
34. Професійна і державна служба. Державний службовець і службовець приватного сектору
35. Посадова особа: поняття, ознаки, класифікація
36. Політична система суспільства: поняття і структура
37. Функції політичної системи суспільства
38. Місце і роль держави і права у політичній системі суспільства
39. Держава і органи місцевого самоврядування
40. Політичні партії і громадсько-політичні рухи у політичній системі суспільства
41. Правовий статус особи: поняття, структура, різновиди
42. Поняття прав людини і громадянина
43. Класифікація прав людини і громадянина
44. Система основних прав і свобод людини і громадянина
45. Система обов'язків людини і громадянина
46. Система гарантій прав, свобод і обов'язків людини і громадянина
47. Соціально-правовий механізм забезпечення (реалізації, охорони і захисту) прав людини
48. Форми правового захисту громадян від неправомірних дій органів держави
49. Міжнародно-політичні гарантії прав людини. Європейський захист прав людини.
50. Співвідношення і взаємозв'язок держави і права
51. Правова держава: поняття і принципи
52. Становлення ідей правової держави
53. Громадянське суспільство: поняття, структура, ознаки
54. Держава і особистість: взаємна відповідальність
55. Співвідношення суспільства і держави

56. Проблеми становлення громадянського суспільства і правової держави в Україні

- 57. Державно-правовий вплив на економіку
- 58. Державно-правовий вплив на політику
- 59. Державно-правовий вплив на культуру
- 60. Поняття, ознаки і сутність права
- 61. Поняття права в об'єктивному і суб'єктивному сенсі
- 62. Право як державний регулятор суспільних відносин
- 63. Природно-правова теорія права
- 64. Історична школа права
- 65. Нормативістська та соціологічна теорії права
- 66. Марксистська та психологічна теорії права
- 67. Принципи права: поняття та види
- 68. Функції права: поняття і класифікація
- 69. Типи права: характеристика підходів
- 70. Правова система суспільства: поняття і структур
- 71. Романо-германська правова система
- 72. Англосаксонська правова система
- 73. Сім'я традиційного права
- 74. Сім'я релігійного права
- 75. Соціальні і технічні норми, їх особливості та взаємозв'язок
- 76. Співвідношення права і моралі: загальне і особливе
- 77. Поняття, структура і види правової свідомості
- 78. Правова культура: поняття і структура
- 79. Правове виховання: поняття, форми і методи
- 80. Загальна характеристика правового нігілізму і правового ідеалізму
- 81. Поняття і ознаки норми права
- 82. Структура норми права
- 83. Класифікацій норм права
- 84. Співвідношення норми права і статті нормативного акту

85. Поняття і види форм (джерел) права
86. Система джерел права України
87. Поняття і види нормативних актів
88. Поняття, ознаки і види законів.
89. Підзаконні акти: поняття, ознаки і види
90. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб
91. Поняття, принципи і види правотворчості
92. Систематизація нормативних актів: поняття і види
93. Галузь права. Загальна характеристика галузей права України
94. Приватне і публічне право
95. Юридична техніка
96. Інститут права: поняття і види
97. Правові відносини: поняття, ознаки і види
98. Правоздатність та дієздатність суб'єктів права. Правосуб'єктність
99. Суб'єктивні права та юридичні обов'язки: поняття та структура
100. Об'єкти правових відносин: поняття і види
101. Законні інтереси: поняття, структура і види
102. Поняття і класифікація юридичних фактів
103. Реалізація права: поняття і форми
104. Стадії процесу застосування норм права. Акти застосування права
105. Тлумачення норм права: поняття і види
106. Способи тлумачення правових актів
107. Акти тлумачення норм права: поняття, особливості, види
108. Юридична практика: поняття, структура, ознаки, види
109. Юридичний процес: поняття, зміст, види, стадії
110. Поняття і види правомірної поведінки
111. Поняття, ознаки і види правопорушень
112. Юридичний склад правопорушення
113. Поняття, ознаки і види юридичної відповідальності
114. Обставини, що виключають юридичну відповідальність

- 115. Механізм правового регулювання: поняття, стадії
- 116. Правове регулювання і правовий вплив
- 117. Способи і типи правового регулювання
- 118. Поняття, принципи і гарантії законності
- 119. Поняття і характеристика правопорядку
- 120. Поняття, ознаки і види дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова навчальна література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посіб. / Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є. О. Гіди. Київ: О. С. Ліпкан, 2010. 260 с.
2. Алексеев С. С. Теория государств и права: учеб. Москва: Норма, 2005. 496 с.
3. Бабін Б. В., Ковбан А. В. Права людини та громадянське суспільство: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2014. 258 с.
4. Венгеров А. Б. Теория государства и права: учеб. 10-е изд., стер. Москва: Омега-Л, 2014. 607 с.
5. Ганич О. А. Правотворчість в державному управлінні: навч. посіб. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 414 с.
6. Гусарева С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
7. Ершов В. В., Марченко М. Н. Современное правопонимание: курс лекций. Москва: НОРМА, 2016. 367 с.
8. Комаров С. А. Общая теория государства и права: учеб. 7-е изд. СанктПетербург: Питер, 2008. 512 с.
9. Лазарева В. В. Общая теория права и государства: учеб. Москва: Юристъ, 2005. 520 с.
10. Макушев П. В., Хрідочкін А. В. Теорія правозастосування: навч. посіб. Дніпро: Гельветика, 2018. 360 с.

11. Марченко М. Н. Теория государства и права: учеб. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Проспект; Изд-во Московского ун-та, 2016. 636 с
12. Матузов Н. И., Малько А. В. Теория государства и права: учеб. 4-е изд., испр. и доп. Москва: Дело, 2016. 525 с.
13. Морозова Л. А. Теория государства и права: учеб. 5-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2013. 663 с.
14. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
15. Нерсисянц В. С. Загальна теорія права і держави: підруч. для юрид. вуз. і фак. Москва: НОРМА ИНФРА, 2010. 552 с.
16. Правові системи сучасності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Юридична думка, 2012. 490 с.
17. Ришелюк А. М. Законотворчість в Україні: навч. посіб. Київ: Ін-т законодавства, 2013. 383 с.
18. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність; Алерта, 2014. 524 с.
19. Сухонос В. В. Теорія держави і права: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2005. 536 с.
20. Шестопалова Л. Теорія права та держави: навч. посіб. Київ: Паливода А. В., 2012. 256 с.

Зразок оформлення титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУК УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

**з дисципліни «Теорія держави і права»
на тему «Правовий ідеалізм та правовий нігілізм»**

Виконала студентка групи
ПР-20
заочної форми навчання
Петренко В.А.

Керівник:
Грудницький В.М.,
к.ю.н., доцент, доцент
кафедри історії і права

Покровськ – 2020

Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації
самостійної роботи з дисципліни «Теорія держави і права»
для студентів спеціальності 081 Право

Укладач: Грудницький Василь Миколайович